AIRBUS

DEFENCE AND SPACE

Airbus Amber

Airbus Defence and Space Oy, Hiomotie 32, 00380 Helsinki, Finland

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Jaakko Sirén
T +358 40 564 3151
M +49 171 350 3929
E jaakko.siren@airbus.com
Viitteenne: E 52/2023 vp / Asiantuntijapyyntö

6.9.2024

Airbus Defence and Spacen asiantuntijalausunto Euroopan puolustusteollisuusohjelmasta (EDIP)

Johdanto

Euroopan puolustusteollisuusohjelma (EDIP) on näkemyksemme mukaan tärkeä uusi instrumentti Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukyvyn, resilienssin sekä yhteistyön kehittämiseksi. Melko lyhyessä ajassa valmisteltu asetusehdotus luo tarvittavan jatkon Euroopan Unionin aikaisemmille puolustusteollisille ohjelmille, joita ovat Euroopan puolustusrahasto (EDF) ja sitä edeltäneet EDIDP ja PADR sekä puolustusteollisuuden tuotantokapasiteettia tukeva ASAP sekä yhteishankintoihin kannustava EDIRPA. Ohjelma on lisäksi tärkeä EU:n laajuisen asennemuutoksen aikaansaamiseksi. Lausuntomme keskittyy muutamiin ohjelman pääkohtiin, joihin haluamme näkemyksemme tuoda.

Ohjelman taustalla oleva Euroopan puolustusteollinen strategia

Pidämme tervetulleena numeerista tavoiteasetantaa EU:n teollisuuteen suuntautuvien puolustusmateriaalihankintojen määrästä (vuoteen 2030 mennessä EU:n puolustusmarkkinasta 35% jäsenmaiden välillä sekä 50% jäsenmaiden hankinnoista EU:n puolustusteollisuuteen), sillä se korostaa hankintavolyymien merkitystä teollisuuden kehittymiselle. Toivomme, että yhteinen tavoite lisää kotimaisen ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden osuutta hankinnoissa unionin laajuisesti, koska vahvalla puolustusteollisuudella on merkittävä vaikutus huoltovarmuuteen, taloudelliseen kehitykseen ja koko EU:n uskottavuuteen turvallisuuspoliittisena toimijana.

Teollisuuden tukeminen

Pidämme lähtökohtaisesti kaikkia teollisuuden kilpailukyvyn, yhteistyön ja tuotantokapasiteetin kehittämiseen liittyviä toimia hyvinä ja kokeilemisen arvoisena. Haluamme kuitenkin painottaa, että

kaikissa puolustusteollisuuden kehittämiseen tähtäävissä toimissa tulee maanpuolustuksen todelliset tarpeet huomioida. Pidämme erittäin tärkeänä jo aloitettujen ja asiakastarpeisiin vastaavien EDF-hankkeiden kaupallistamisen ja tuotteistamisen tukemista, koska muutoin alulle saatettu kehityssuunta keskeytyy ja tehtyjä investointeja ei saada täysin hyödynnettyä. Suhtaudumme avoimesti yhteishankintoihin (Structure for European Armament Programmes SEAP) ja yhteishankkeisiin (European Defence Projects of Common Interest EDPCI) kannustaviin toimiin ja tulemme omalla toiminnallamme edesauttamaan kyvykkäiden pienten ja keskisuurien yritysten pääsyä osaksi näiden hankkeiden toimitusketjuja. Eurooppalaiseen puolustustarvikkeiden myyntimekanismiin (EU FMS) suhtaudumme kiinnostuksella, sillä kaikki toimet, joilla pyritään helpottamaan EU:n jäsenmaiden hankintoja toisesta jäsenmaasta, vahvistavat eurooppalaista puolustusteollisuutta. Toivomme, että ohjelman toimeenpanossa varmistetaan käytännön tasolla EU:n (ml. PESCO, CARD, CDP), Naton sekä kansallisten toimenpiteiden yhteensopivuus.

Yhteistyö Ukrainan sekä muiden maiden kanssa

Suhtaudumme positiivisesti Ukrainan puolustusteolliseen pohjaan liittyviin toimiin. Suhtaudumme lisäksi positiivisesti yhteistyöhön Norjan sekä Iso-Britannian puolustusteollisuuden kanssa. Yhteistyötä Yhdysvaltojen puolustusteollisuuden kanssa tulee vahvistaa, mutta EDIP ole tähän soveltuva tai tarpeellinen työkalu. Emme näe EDIP:n rajoittavan transatlanttista yhteistyötä ja koemme ohjelman toimivan hyvänä alustana muille Euroopan puolustusteollista pohjaa vahvistaville toimille, joita on suunniteltu muun muassa Naton toimesta.

Rahoitus ja kelpoisuusvaatimukset

Painotamme riittävän rahoituksen tärkeyttä kaikissa kansallista puolustusta ja puolustusteollisuutta vahvistavissa toimissa. Nyt esitetyn ohjelman rahoitus on puutteellinen ja toivomme, että EU:n puolustusteollisuusohjelmien rahoitus nostetaan turvallisuustilannetta vastaavalle tasolle seuraavassa unionin monivuotisessa rahoituskehyksessä. Kelpoisuusvaatimusten osalta painotamme sen tärkeyttä, että rahoitus kohdistuu kaikilta osin Euroopan puolustusteollisuuden tukemiseen tuotteissa, joiden järjestelmätason suunnitteluvastuu (täysi vapaus ja vastuu tuotteiden kehittämisestä, muuttamisesta ja integroinnista) on EU:ssa. Tähän ei tule esimerkiksi sekoittaa hankkeita, joiden sisällöstä merkittävä osa on kolmansien maiden suoraan tai epäsuoraan kontrolloimaan tai joiden arvoketju pohjautuu Euroopan ulkopuolella tehtyyn kehitystyöhön. Tällaiset hankkeet toteutuvat myös ilman EU:n tukea ja näiden tukeminen olisi omiaan rapauttamaan EU:n puolustusteollista pohjaa.

Airbus Amber

Yhteenveto

- EDIP on looginen jatko EU:n aikaisemmille puolustusalan ohjelmille ja tukee unionin laajuista yhteiskunnallista asennemuutosta.
- Suomi varmistaa oman teollisuutensa vahvan asemoinnin osana Euroopan puolustusteollista pohjaa olemalla aktiivinen ja tavoiteorientoitunut toimija – sekä poliittisella että hallinnollisella tasolla – ja toimimalla yhteistyössä suomalaisen puolustusteollisuuden kanssa.
- Hallinnon alan rahoituksen ja henkilöresurssien lisääminen sekä suuntaaminen kansalliseen ja EU:n puitteissa tehtävään TKI-toimintaan sekä valmisteilla olevaan EDIP-hankintamekanismiin on välttämätöntä, jotta suomalainen puolustusteollisuus pääsee osaksi näiden ohjelmien kautta muodustuvia uusia tuotantoketjuja.
- Puolustusteollisuuden kehittämiseksi tarvitaan TKI:ta ja tuotantokapasiteettia lisäävien toimien lisäksi hankintavolyymien suuntaamista nykyistä enemmän EU:n puolustusmarkkinalle.
- Puolustusteollisuuteen suuntautuvien ohjelmien rahoitus tulee saattaa nykyistä turvallisuustilannetta vastaavalle tasolle.
- EDIP:n kelpoisuuskriteerien tulee keskittyä vahvistamaan EU:n puolustusteollista pohjaa ja rahoitettavien hankkeiden tulee perustua tuotteisiin, joiden järjestelmätason suunnitteluvastuu on EU:ssa.